

De Tweede Kamer
Ter attentie van Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Oproep: Veranker inclusieve, sociale en duurzame groei in nieuw regeringsbeleid

's-Gravenhage, 18 november 2025

Geachte heer Van Haersma Buma,

Sinds 2012 zijn AkzoNobel, dsm-firmenich, FrieslandCampina, HEINEKEN, KLM, Philips, Shell en Unilever actief binnen de Dutch Sustainable Growth Coalition (DSGC); dit jaar is ook Ahold Delhaize toegetreden¹. Wij zetten ons in voor duurzame, sociale en inclusieve groei die noodzakelijke transities versnelt én onze internationale concurrentiekracht versterkt. Hiervoor werken we actief samen met de Nederlandse overheid en het bredere bedrijfsleven. De focus van de DSGC ligt op drie thema's: *klimaattransitie, circulaire economie* en *bestaanszekerheid in de waardeketen*.

Een Nederland dat toekomstbestendig is

De DSGC-leden maken zich zorgen. Het Nederlandse investeringsklimaat staat onder grote druk en dreigt achterop te raken. Tegelijkertijd groeit de noodzaak om de transitie naar een duurzame samenleving te versnellen. Geopolitieke spanningen, grondstoffenschaarste, digitale dreigingen en een complexe energie- en grondstoffentransitie zetten onze vanzelfsprekendheden onder druk. Nederland is een open economie: dat biedt kansen, maar maakt ons ook kwetsbaar. Het versterken van ons concurrentievermogen en het zorgen voor een gelijk internationaal speelveld zijn daarom urgent. Alleen met *politieke continuïteit, stabiliteit* en *partij-overstijgende samenwerking* kunnen de noodzakelijke keuzes voor duurzame groei en concurrentiekracht worden gemaakt.

Verduurzaming én concurrentievermogen gaan hand in hand

Innovatie en duurzame groei vragen om stabiel en voorspelbaar beleid. Dit maakt investeren in Nederland aantrekkelijk én haalbaar. Samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven is cruciaal om transities te versnellen, om verduurzaming beter betaalbaar te maken en om de vraag naar duurzame oplossingen te stimuleren. Investerings in duurzaamheid versterken onze strategische autonomie, vergroten de welvaart en creëren banen van de toekomst. Wij doen daarom een nadrukkelijke oproep aan de formerende partijen: veranker duurzame groei in nieuw regeringsbeleid.

De DSGC brengt graag de volgende negen aanbevelingen onder uw aandacht, verdeeld over drie thema's:

Duurzame economische groei en investeringsklimaat

1. Bied een stabiel wettelijk kader dat aansluit bij Europees beleid, gericht op voorspelbaarheid, vooral voor stikstof-, klimaat- en circulariteitsbeleid.
2. Stimuleer investeringen via gericht industriebeleid en aansluiting bij Europese groeimarkten voor duurzame producten.
3. Creëer een gelijk speelveld binnen Europa; vermijd nationale wetgeving die eerlijke concurrentie verstoort.
4. Verminder administratieve lasten voor ESG-rapportages; focus op daadwerkelijke verduurzaming, in lijn met EU-omnibusvoorstellen als eerste stap.

Strategische autonomie en weerbaarheid

5. Versnel investeringen in energie-infrastructuur en circulaire transities om afhankelijkheid te verminderen en het verdienvermogen te versterken.
6. Creëer structurele vraag naar *circular, biobased* en *low-carbon* producten om duurzame transities en strategische onafhankelijkheid te bevorderen.
7. Versnel EU-toelatingsprocedures, met nadruk op voeding en biotechnologie, om innovatie en de eiwittransitie te stimuleren.

Koersbepalend leiderschap

8. Neem als overheid een leidende en samenwerkende rol: groen kapitaal, extra investeringen in R&D, robuuste governance, heldere transitiepaden en duurzaam inkoopbeleid.
9. Communiceer gezamenlijk met het bedrijfsleven over maatschappelijke waardecreatie om draagvlak, vertrouwen en perspectief voor een duurzame economie te versterken.

¹ Dutch Sustainable Growth Coalition

In de bijlage vindt u een nadere uitwerking van elk van deze negen aanbevelingen. Hiermee willen wij als internationaal opererende bedrijven met Nederlandse wortels actief bijdragen aan inclusieve, sociale en duurzame groei in Nederland en Europa. Dit kan alleen binnen een kader van stabiel en voorspelbaar beleid dat langetermijninvesteringen mogelijk maakt.

Gezien de relevantie van bovengenoemde punten is een afschrift van deze brief met fractievoorzitters gedeeld. Wij zijn graag bereid onze ideeën en voorstellen nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Jan Peter Balkenende
Voorzitter Dutch Sustainable Growth Coalition

Mede namens de DSGC-bedrijven:

Frans Muller, CEO Ahold Delhaize

Kees-Jan Starrenburg, CEO AkzoNobel Nederland

Joris de Beer, President dsm-firmenich Nederland

Jan Derck van Karnebeek, CEO FrieslandCampina

Dolf van den Brink, CEO HEINEKEN

Marjan Rintel, CEO KLM

Sylvia van Es, President Philips Nederland

Frans Everts, President-directeur Shell Nederland

Robbert de Vreede, CEO Unilever Nederland

BIJLAGE

Duurzame economische groei en investeringsklimaat

1. Een helder en stabiel wettelijk kader dat aansluit op Europees beleid, gericht op voorspelbaarheid en investeringszekerheid

Er is een grote bereidheid onder DSGC-bedrijven om te investeren in de transities die noodzakelijk zijn voor de toekomst van Nederland. Een consistent en faciliterend wettelijk kader dat aansluit bij Europees beleid is daarbij essentieel, simpelweg om fundamentele investeringsbeslissingen te kunnen nemen. Vooral rondom de 'way forward' voor stikstof-, klimaat- en circulariteitsbeleid ontbreken op dit moment de nodige zekerheid, duidelijke kaders en effectieve prikkels. Dit belemmert de voortgang en investeringen, zowel vanuit bedrijven als vanuit investeringsinstellingen, vanwege perceptuele financieringsrisico's, en maakt het voor het bredere bedrijfsleven uitdagend om effectief en toekomstgericht te ondernemen. Daarnaast is het van groot belang dat Nederland zich internationaal blijft inzetten voor een sterk en consistent Europees klimaatbeleid, zodat investeringsruimte wordt vergroot en gewaarborgd.

2. Positionering Nederland en Europa ten opzichte van (groen) investeringsklimaat

De huidige geopolitieke ontwikkelingen brengen veel onzekerheid met zich mee, waardoor belangrijke transities vertraging oplopen en de aandacht voor duurzaamheid verschuift. Bedrijven zoeken manieren om de focus op duurzame ontwikkeling vast te houden en zo waardecreatie op lange termijn te waarborgen. Het is daarom van groot belang verduurzaming te faciliteren en tegelijk het concurrentievermogen van Nederland te versterken. Dit kan door investeringen in verduurzaming actief te stimuleren via vernieuwd industriebeleid met focus op groeiemarkten en internationale concurrentiekracht. Zo worden investeringen in groene energie, hoogwaardige recycling, refurbishment en energie-efficiëntie mogelijk gemaakt. De Nederlandse overheid – met leidende groeiemarkten² zoals innovatieve voedingsmiddelen, biotechnologie, medtech, innovatieve chemie en duurzame brandstoffen – speelt een sleutelrol bij het realiseren van de doelen uit de *EU Clean Industrial Deal*, *EU Chemicals Industry Package*, *Sustainable Transport Investment Plan* en *EU Circular Economy Act*. Voor de DSGC is het essentieel dat Nederland en Europa in actie komen en niet stil blijven staan, om de concurrentiekracht te behouden en de duurzame doelen daadwerkelijk te behalen.

3. Creëren van gelijk internationaal speelveld is cruciaal voor ons concurrentievermogen

Een gelijk speelveld binnen Europa is essentieel om eerlijke concurrentie tussen Nederlandse en andere Europese bedrijven te waarborgen. Zonder een gelijk speelveld verzwakt het internationaal concurrentievermogen van bedrijven die investeren in duurzame technologie, vooral gezien het risico van overaanbod van goedkopere productie buiten de Europese Unie. Actie is dringend nodig om te voorkomen dat bedrijven Nederland verlaten en economische schade onherstelbaar wordt. Wet- en regelgeving moeten daarom op Europees niveau geharmoniseerd worden, zodat bedrijven in alle lidstaten onder dezelfde voorwaarden opereren. Daarnaast is een grondige analyse nodig van nationale belastingen die ondernemen in Nederland disproportioneel duur maken. Extra nationale wetgeving of voortijdige invoering zonder Europees kader is ongewenst.

4. Verminderen van administratieve lasten voor de duurzaamheidsrapportage

De DSGC onderschrijft het belang van transparantie via ESG-rapportages op EU-niveau. Momenteel ligt te veel nadruk op compliance en te weinig op daadwerkelijke verduurzaming. Bedrijven besteden veel tijd en middelen aan administratieve taken om aan nieuwe EU-regelgeving te voldoen. ESG-rapportages moeten worden vereenvoudigd, zodat inspanningen effectiever kunnen bijdragen aan de duurzame transitie ('beyond compliance'). Het *EU Omnibus Simplification Package*³ biedt een eerste stap. Volledige afschaffing van voorgestelde ESG-verplichtingen wordt niet ondersteund. Nederland kan zich inzetten voor behoud van afspraken en uitvoering op EU-niveau.

Strategische autonomie en weerbaarheid

5. Energietransitie en grondstoffentransitie verbeteren strategische onafhankelijkheid

Investeringen in het Nederlandse elektriciteitsnet zijn cruciaal, omdat de vraag naar hernieuwbare elektriciteit sneller groeit dan het netwerk wordt uitgebreid. Dit belemmert de energietransitie, remt duurzame investeringen en verlengt afhankelijkheid van buitenlandse energie, met alle geopolitieke risico's van dien. Snelle en grootschalige investeringen in energie-infrastructuur zijn daarom essentieel, met financiële ondersteuning van de overheid om verdere elektrificatie mogelijk te maken zonder onacceptabel hoge kosten voor bedrijven en burgers.

² Kamerbrief over industriebeleid met focus op groeiemarkten voor Nederland (17 oktober 2025)

³ European Commission simplifies rules on sustainability and EU investments (26 februari 2025)

Daarnaast versterkt versnelling van de grondstoffentransitie en eiwittransitie zowel klimaat- en milieudoelen als strategische autonomie en herstel van biodiversiteit. Door minder afhankelijk te zijn van fossiele en kritieke grondstoffen en te investeren in een circulaire economie en samenleving, wordt Nederland minder kwetsbaar, wordt de strategische positie versterkt en draagt dit bij aan het verdienvermogen van het land.

6. Groene vraagcreatie; normeren op EU-niveau, stimuleren op nationaal niveau

Het versnellen van noodzakelijke transitie vereist ook het creëren van structurele vraag naar schonere industriële producten (*circular, biobased, low-carbon*). Dit stimuleert investeringen in schonere productieketens in Europa en vergroot strategische onafhankelijkheid. Vraagcreatie kan bijvoorbeeld plaatsvinden via Europees geharmoniseerde productmandaten of productstandaarden, groene inkoopcriteria, bijmengverplichtingen, voordelen bieden voor het gebruik van schonere materialen en het stimuleren van plantaardige eiwitten. Tegelijkertijd is het cruciaal dat de overheid samen met het bedrijfsleven investeert om duurzame oplossingen, zoals duurzame brandstoffen (SAF), een betaalbaar alternatief te maken voor conventionele brandstoffen. Hierdoor kunnen Nederlandse bedrijven weer vooroplopen en verder gaan dan het Europees vastgelegde minimum. Hiermee wordt verduurzaming versneld en ontstaan kansen om nieuwe sectoren te ontwikkelen, bijvoorbeeld op het gebied van synthetische brandstoffen of waterstof. Het creëren van structurele groene vraag in private markten is relevant op EU-niveau⁴ én in Nederland, waar diverse nationale stimuleringsprogramma's voor sectoren en ketens overwogen kunnen worden. De DSGC heeft eerder – samen met een brede vertegenwoordiging van bedrijven – de *'Call for Demand Creation'*⁵ ondertekend. De Nederlandse overheid kan samen met de DSGC deze oproep versterken als onderdeel van het *Joint Statement on a European Sustainable Carbon Policy Package*⁶ en de *Nationale visie op duurzame koolstof in de chemische industrie*⁷.

7. Versnellen van algemene, en in het bijzonder goedkeuringsprocedures in de voedingsmiddelensector

Het proces voor juridische goedkeuring van nieuwe innovaties in Europa is momenteel te complex en tijdrovend – zowel in het algemeen als specifiek binnen de voedingsmiddelensector. Bedrijven moeten zich door langdurige procedures werken, wat innovatie en investeringen belemmert. De huidige complexe en trage goedkeuringsprocedures binnen de EU jagen investeringen weg naar landen met snellere en efficiëntere trajecten. Dit verzwakt de concurrentiepositie van de EU en Nederland, bijvoorbeeld ten opzichte van de Verenigde Staten. Vereenvoudiging, harmonisatie/standaardisatie en versnelling van het goedkeuringsproces is daarom cruciaal om Europa – en Nederland – aantrekkelijk te houden voor investeringen en als voortrekker in innovatie.

Koersbepalend leiderschap

8. Samenwerken met een stimulerende overheid

Transities slagen bij een sterke samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven. Neem als overheid een leidende rol door dit actief uit te dragen en bij te dragen aan de transitie in Nederland en ook in Europese context. Dit kan bijvoorbeeld door: (1) groen kapitaal beschikbaar te stellen en/of aantrekkelijke financieringsvoorwaarden, via een nationale investeringsinstelling⁸, (2) extra investeringen in kennis en R&D, conform de Lissabon-strategie⁹, (3) robuuste governance: duurzaamheidsbeleid minder versnipperd binnen ministeries beleggen en samenwerking bevorderen, zoals de transitie naar een circulaire economie verbinden aan de economische agenda, en door (4) helder uitgezette transitiepaden met korte- en langetermijndoelen. Tot slot (5) kan de overheid het goede voorbeeld geven door duurzaamheid steviger te verankeren in haar eigen inkoopbeleid.

9. Gezamenlijk communiceren van waardecreatie

Het publieke debat in Nederland is versnipperd en gepolariseerd. Wanneer overheid en bedrijfsleven gezamenlijk spreken over de maatschappelijke waarde van hun acties – zoals duurzame producten, banen, circulaire oplossingen en energie-efficiëntie – ontstaat een eenduidig verhaal over de toekomst van Nederland. Dit laat zien dat iedereen profiteert van een duurzame en perspectiefrijke economie en herstelt het vertrouwen in het gezamenlijke transitiepad.

⁴ EU Clean Industrial Deal, Sustainable Transport Investment Plan, EU Circular Economy Act en EU Industrial Accelerator Act

⁵ Call for Demand Creation to Drive Industry Investments (12 december 2024)

⁶ Joint Statement on a European Sustainable Carbon Policy Package (15 april 2024)

⁷ Visie op duurzame koolstof in de chemische industrie (31 oktober 2025)

⁸ Oproep: Nederland heeft (urgent) een nationale investeringsinstelling nodig (26 maart 2025)

⁹ R&D-investeringen in internationaal perspectief – Rathenau Instituut (1 mei 2025)